

OBSAH

1. UKÁZKY RŮZNÝCH TYPŮ DRAMATICKÉ VÝCHOVY A VÝCHOVNÝCH DRAMAT ANEB CO SE DĚJE V HODINÁCH DRAMATICKÉ VÝCHOVY?	9
1.1 „Úvodní“ úvodní poznámky	9
1.2 Ukázky rozsáhlejších herních celků, tzv. dramát („vícesituačních“ dramatických struktur)	11
1.2.1 Ztracené údolí	11
1.2.2 O třech prasátkách	17
1.2.3 Piknik medvídků (hraček)	21
1.2.4 Fronta v zázemí	22
1.2.5 Abraham Lincoln	24
1.2.6 Macbeth	25
1.2.7 Sdružení pro obranu kulturních hodnot	27
1.2.8 Post-moderní doba	29
1.2.9 Maturitní tablo	30
1.3 Ukázky jednotlivých samostatných dramatických her (obvykle „jednosituačních“)	33
1.3.1 Theatre games – zobrazovací hry	33
1.4 „Závěrečné“ úvodní poznámky	39
2. ZÁKLADNÍ VÝCHODISKA PRO VÝKLAD O METODÁCH DRAMATICKÉ – DIVADELNÍ VÝCHOVY ANEB CESTA K CESTÁM	40
2.1 Co je dramatická, respektive divadelní výchova?	40
2.2 Drama, divadlo a dramatická výchova – shody a rozdíly (s dodatkem „o životě“)	41
3. HRA V ROLI JAKO HLAVNÍ METODA DRAMATICKÉ VÝCHOVY ANEB ZÁKLADNÍ KÁMEN	46
3.1 „Co je metoda?“ poprvé	46
3.2 „Co je metoda?“ podruhé	47
3.3 Co je technika?	48
3.4 Co je cvičení?	49
3.5 Co je konvence?	49
3.6 V čem tkví specifika metod dramatické výchovy?	50
3.7 Hra v roli jako základní, pro dramatickou výchovu specifický metodický princip	52
3.8 Typologie rolí tvořících obecný základ metod dramatické výchovy	54
3.8.1 Rovina simulace	54
3.8.2 Rovina alterace	56

3.8.3	Rovina charakterizace	58
3.8.4	Rovina autentických sociálních rolí v rámci dramatu	58
4.	METODA JAKO SOUČÁST SYSTÉMU PRVKŮ TVOŘÍCÍCH VÝCHOVNOU AKCI ANEB „SÍŤ“	60
4.1	Vztah metody k základním činitelům edukačního procesu, totiž žáku a učiteli	60
4.1.1	Metoda a žák	60
4.1.2	Metoda a učitel	60
4.1.3	Metoda a učitel a žák	61
4.2	Hledání vztahů metody a jiných prvků didaktického systému (cílů, obsahu, forem, principů atd.)	61
4.2.1	Metoda a cíl	62
4.2.2	Metoda a učivo	66
4.2.3	Metoda a organizační forma	74
4.2.4	Metoda a materiální pomůcky a prostředky	75
4.2.5	Metoda a pedagogické principy	75
4.2.6	Postavení metod mezi systémovými prvky	77
5.	POŽADAVKY KLADENÉ DRAMATICKOU VÝCHOVOU NA JEJÍ VLASTNÍ METODY ANEB CO MUSÍ UMĚT METODA	78
5.1	Edukační potenciál divadelnosti a dramatickosti jako zdrojů metod dramatické/divadelní výchovy („čím“ učí D+D?)	78
5.2	Metoda jako prostředek naplňování výchovných a vzdělávacích cílů	79
5.3	Metoda jako spojnice mezi životní zkušeností minulou, žákem již osvojenou, a životní zkušeností nově získávanou v podobě učiva	81
5.4	Metoda jako prostředek zajišťující fungování principů dramatu a divadla v dramatické výchově	83
5.5	Metoda jako prostředek uskutečnění a naplnění různých etap (kroků, sekvencí) dramatické struktury, respektive modelovaných situací	87
6.	OBEČNÁ TYPOLOGIE – TYPY DRAMATICKÉ VÝCHOVY A ZÁKLADNÍ TYPY METOD ANEB CESTY PRO CESTY	88
6.1	A. – Typy dramatické výchovy	89
6.1.1	Větší hrové celky	89
6.1.2	<i>Typologie různých etap (kroků, sekvencí) dramatické struktury, respektive modelovaných situací se zřetelem k metodám . . . . .</i>	95
6.1.3	Menší hrové celky	108
6.1.4	Cvičení a trénink	110
6.1.5	<i>Další klasifikace jednotlivých dramatických her a cvičení (respektive hrani rolí) . . . . .</i>	111
6.1.6	Fixování tvaru a představení	117
6.2	B. – Obecná typologie metod užívaných v různých typech dramatické výchovy	118
6.2.1	Vztah metod a výše uvedených typů dramatické výchovy	118
6.2.2	Vztah hry a metod dramatické výchovy	118
6.2.3	Obecné třídění metod užívaných v dramatické výchově	119

7. METODY A TECHNIKY DRAMATICKÉ VÝCHOVY (METODY A TECHNIKY NAVOZUJÍCÍ UČENÍ ŽÁKŮ) ANEB CESTY	122
7.1 Obecné charakteristiky skupin metod	123
7.2 A/I – Metoda plné (úplně) hry	125
7.3 B/II – Metody pantomimicko-pohybové	126
7.4 B/III – Metody verbálně zvukové	161
7.5 C/IV – Metody graficko-pisemné	196
7.6 C/V – Metody materiálově-věcné	207
8. PRINCIPY, ORGANIZAČNÍ RÁMCE A ŠIRŠÍ FORMY UŽITÍ JEDNOTLIVÝCH METOD/TECHNIK ANEB MANTINELY	215
8.1 Princip užití různých typů hraní v roli	216
8.2 Princip improvizované/připravené hry	217
8.3 Princip „obsazení“ role	222
8.4 Princip diskontinuity/kontinuity hry	228
8.5 Princip jednorázové/opakované hry, respektive princip jednorázového/opakovaného užití metody/techniky	234
8.6 Princip sériového/paralelního hraní	237
8.7 Princip iluzivnosti/stylizace (či z jiného úhlu: realismu/symbolismu a podobně)	239
8.8 Princip žánru hry	247
8.9 Princip vyčlenění hráče/postavy ze hry – včlenění hráče/postavy do hry	252
8.10 Princip přítomné nepřítomnosti/nepřítomné přítomnosti	254
8.11 Princip formy interakce osob	255
Hra jednotlivce (A)	257
Hra dvojic (B)	259
Hra skupin (C)	260
Hra celé třídy (D)	261
8.12 Princip vztahu mezi obsahem a formou hry, respektive obsahem a použitými metodami/technikami	262
8.13 Princip časoprostorový	270
Časové okolnosti užití metody/techniky	270
Prostorové okolnosti užití metody/techniky	272
9. METODY A TECHNIKY ŘÍZENÍ VYUČOVÁNÍ V DRAMATICKÉ VÝCHOVĚ – TŘÍDNÍ MANAGEMENT (METODY A TECHNIKY ORGANIZUJÍCÍ UČENÍ ŽÁKŮ) ANEB PÁKY (A PÁČKY)	275
9.1 Instrukce	276
9.1.1 Vztah instrukce a cílů	277
9.1.2 Typologie instrukcí	278
9.1.3 Taxonomie instrukcí podle typu učebních úloh v dramatické výchově	282
9.2 Reflexe (včetně hodnocení)	288
9.2.1 Součásti reflexe	288
9.2.2 Obsahy reflexí	289
9.2.3 Reflexe a cíl vyučování dramatu	291
9.2.4 Základní formy reflexe	291

9.2.5	Několik metodických poznámek na okraj	298
9.3	Otázky	299
9.3.1	Základní východiska přístupu k otázce jako technice	300
9.3.2	Klasifikace otázek	301
9.4	Souběžné vedení (boční vedení, sidecoaching)	306
	Různé klasifikace SC	307
9.5	Učitel v roli	310
	Podstata, funkce a cíle techniky	310
	Sebeřízení učitele v roli	313
	Typy rolí pro „učitele v roli“	314
	Specifické typy techniky učitel v roli	318
9.6	Podávání informací	320
9.7	Vypravování	321
9.8	Shrnování	323
9.9	Pravidla	324
9.10	Signály	326
9.11	Odpočítávání	327
9.12	Předvádění	328
9.13	Mlčení	329
9.14	Pozice a pohyb učitele v prostoru	329
9.15	Fyzická manipulace	330
9.16	Řízení materiálem	331
DOSLOVNÍ ÚVODY ANEB V PODSTATĚ 10. KAPITOLA		332
	Úvodní poznámka k 1. vydání	332
	Úvodní poznámky ke 2. vydání (část)	333
	Úvodní poznámky ke 3. vydání (část)	334
POUŽITÁ A DOPORUČENÁ LITERATURA		336
PŘÍLOHA – PŘEHLED STRUKTURNÍCH PRVKŮ VÝCHOVNÉHO DRAMATU		341